บทความวิจัย

จากการรับรู้ข่าวสารทางสังคมการเมืองสู่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

FROM SOCIO-POLITICAL INFORMATION EXPOSURE TO DEMOCRATIC POLITICAL CULTURE: EVIDENCE FROM NRRU STUDENTS

ทิพย์ชญา อินทรสูต*, วันวิชิต บุญโปร่ง, ธำรงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์
Thipchaya Intarasood*, Wanwichit Boonprong, Thamrongsak Phetlertanan
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
Faculty of Political Science, Rangsit University
*Corresponding Author E-mail: thipchaya.i65@rsu.ac.th
Received June 1, 2026; Revised July 13, 2026; Accepted July 22, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษา 2. วิเคราะห์ความแตกต่างของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางสังคมการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และ 4. วิเคราะห์คำอธิบายและความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในเชิงลึก โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานชนิดอธิบายตามลำดับ (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 450 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ จำนวน 40 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติทดสอบสมมติฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและบูรณาการผลการวิจัยทั้งสองส่วน

ผลการวิจัยพบว่า 1. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมามีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 2. ปัจจัยส่วนบุคคลส่วนใหญ่ ได้แก่ เพศ ชั้นปี ภูมิลำเนา และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ไม่พบความแตกต่างของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยยกเว้นกลุ่มคณะที่กำลังศึกษา 3. ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางสังคมการเมืองส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นความถี่ในการสนทนาทางการเมืองภายในครอบครัว และ 4. การวิเคราะห์คำอธิบายของนักศึกษาร่วมกับการบูรณาการผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพนำไปสู่ข้อค้นพบเชิงแนวคิดเรื่อง ช่องว่างระหว่างการยอมรับกับความเข้าใจเชิงโครงสร้างในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Acceptance–Structural Understanding Gap) ซึ่งสะท้อนว่า แม้นักศึกษาจะยอมรับคุณค่าและหลักการประชาธิปไตยในระดับมากที่สุด แต่ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ กลไก และโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตยยังแตกต่างกัน ดังนั้น การพัฒนาการเรียนรู้ด้านประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษาควรมุ่งส่งเสริมทั้งการยอมรับคุณค่าประชาธิปไตยและความเข้าใจเชิงโครงสร้างควบคู่กับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการรู้เท่าทันสื่อ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การรับรู้ข่าวสารทางสังคมการเมือง, สื่อสังคมออนไลน์, นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Abstract

This research article aimed to: 1. examine the level of democratic political culture among university students, 2. analyze differences in democratic political culture according to personal factors, 3. investigate the relationship between exposure to socio-political information through social media and democratic political culture, and 4. analyze students' explanations and understanding of democratic political culture in depth. An Explanatory Sequential Mixed Methods Design was employed. Quantitative data were collected through a questionnaire administered to 450 undergraduate students, while qualitative data were obtained through semi-structured interviews with 40 key informants. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics and hypothesis-testing statistics, whereas qualitative data were analyzed using content analysis. Findings from both phases were subsequently integrated to derive in-depth interpretations.

The research findings revealed that 1. students at Nakhon Ratchasima Rajabhat University exhibited an overall level of democratic political culture rated as highest, with the dimension of political participation yielding the highest mean score; 2. most personal factors namely sex, academic year, domicile, and monthly family income showed no statistically significant differences in democratic political culture, with the exception of academic faculty group 3. most factors related to exposure to socio-political information were significantly associated with democratic political culture, with the exception of the frequency of political discussions within the family, and 4. analysis of students' explanations, together with the integration of quantitative and qualitative findings, led to the emergence of a conceptual finding termed the Democratic Acceptance–Structural Understanding Gap. This finding reflects that, although students demonstrated a high level of acceptance of democratic values and principles, their understanding of the underlying principles, mechanisms, and structures of democratic governance remained inconsistent. These results suggest that the promotion of democratic learning in higher education institutions should place equal emphasis on cultivating both the acceptance of democratic values and structural understanding, in conjunction with the development of critical thinking skills and media literacy.

Keywords: Democratic Political Culture, Political Participation, Socio-Political Information Exposure, Social Media, Students of Nakhon Ratchasima Rajabhat University

บทนำ

วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากสะท้อนถึงค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติ และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อระบบการเมืองและการใช้อำนาจรัฐ (กษิดิ์เดช มีเย็น, 2559) Almond & Verba (1972) ได้จำแนกวัฒนธรรมทางการเมืองออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ วัฒนธรรมแบบคับแคบ (Parochial) วัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้า (Subject) และวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม (Participant) โดยวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้น ประกอบด้วย 3 มิติสำคัญ ได้แก่ มิติด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive) มิติด้านความรู้สึกและทัศนคติ (Affective) และมิติด้าน

การประเมินและตัดสิน (Evaluative) ซึ่งทั้งสามมิตินี้เป็นพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การสร้างวัฒนธรรมดังกล่าวเกิดขึ้นผ่านกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง (Political Socialization) ทั้งจากครอบครัว สถาบันการศึกษา และสื่อสังคมออนไลน์ (ชูเกียรติ ผลาผล และคณะ, 2562) โดยสถาบันอุดมศึกษาถือเป็นพื้นที่สำคัญในการพัฒนาจิตสำนึกทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ (ภูวน อุ่นจันทร์, 2548)

บริบทการเมืองไทยภายหลังการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 ได้ก่อให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองในกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง จนนำไปสู่การชุมนุมใหญ่ในปี พ.ศ. 2563 ที่มีนักเรียนและนักศึกษาเป็นกลุ่มขับเคลื่อนหลัก และขยายตัวจากกรุงเทพมหานครไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ (Lertchoosakul, 2021) ในจังหวัดนครราชสีมามีกลุ่ม Korat Movement ที่เคลื่อนไหวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (อวัสดา ตรีรยาภิวัฒน์, ม.ป.ป.) แต่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมากลับไม่ปรากฏบทบาทเด่นชัดเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่น จึงเกิดคำถามถึงลักษณะและปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาในกลุ่มนี้

สื่อสังคมออนไลน์เปลี่ยนรูปแบบการรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะ Generation Z ซึ่งเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้การรับรู้ข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดขึ้นผ่านพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น (Taneerat & Dongnadeng, 2024) และทำหน้าที่เป็นพื้นที่พลเมืองดิจิทัลที่ส่งเสริมการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง (Cleofas & Labayo, 2024) สอดคล้องกับงานของวีระศักดิ์ จินารัตน์ (2567) ที่พบว่า สื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อความรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ Generation Y และ Z โดยเฉพาะในช่วงการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2566 ซึ่งประเด็นทางการเมืองได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 58 ของการมีส่วนร่วมทั้งหมด สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ในการส่งเสริมการรับรู้ข่าวสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนไทย (Asia Centre, 2024)

งานวิจัยของ สุเทวี คงคูณ (2560) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับมาก แต่ขาดการมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ยังขาดการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์กับการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาราชภัฏ โดยเฉพาะหลังปี 2563 ซึ่งอาจสะท้อนช่องว่างระหว่างการยอมรับกับความเข้าใจเชิงโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตย (Kulachai et al., 2024)

การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยใช้แนวคิดของ Almond & Verba (1972) ร่วมกับแนวคิดการกล่อมเกลาทางการเมืองเป็นกรอบการวิเคราะห์ และใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานชนิดอธิบายตามลำดับ (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) เพื่ออธิบายลักษณะวัฒนธรรมทางการเมือง ระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงออกทางการเมืองของนักศึกษาในบริบทพื้นที่ที่มีความเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาที่ได้คาดว่าจะช่วยขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในระดับภูมิภาค และเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

2. เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ชั้นปี คณะที่กำลังศึกษา ภูมิลำเนา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางสังคมการเมืองกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

4. เพื่อวิเคราะห์คำอธิบายและความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาในเชิงลึก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานชนิดอธิบายตามลำดับ (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณก่อน จากนั้นจึงดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่ออธิบาย ขยายความ และทำความเข้าใจผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย สิทธิและเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ทั้งนี้ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพถูกนำมาใช้ประกอบการตีความของผลการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้เกิดความเข้าใจพลวัตของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาอย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีการศึกษา 2568 จำนวน 12,184 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2568)

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณกำหนดขนาดตัวอย่างจากการคำนวณด้วยสูตรของ Yamane (1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 387 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 450 คน เพื่อเพิ่มความเพียงพอของข้อมูลและลดความคลาดเคลื่อนจากการตอบแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาที่สมัครใจตอบแบบสอบถามและเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีการศึกษา 2568

2.3 ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 40 คน ซึ่งคัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกให้เป็นนักศึกษาที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัยและมีความหลากหลายด้านคณะ ชั้นปี ประสบการณ์ เพื่อให้สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่หลากหลาย ทั้งยังสามารถอธิบายผลการวิจัยเชิงปริมาณได้อย่างลึกซึ้งตามแนวทางของการวิจัยแบบผสมผสานชนิดอธิบายตามลำดับ (Explanatory Sequential Mixed Methods Design)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย สิทธิและเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60–1.00

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 450 คน ระหว่างวันที่ 2–16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569 ภายหลังได้รับอนุญาตให้ดำเนินการวิจัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการตอบแบบสอบถาม สิทธิในการเข้าร่วมการวิจัย และขอความยินยอมจากผู้ตอบแบบสอบถามก่อนการเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลดำเนินการในรูปแบบภาคสนาม (On-site Survey) โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามฉบับกระดาษให้แก่นักศึกษาตามคณะต่าง ๆ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์

ภายหลังการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพระหว่างวันที่ 17-27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569 โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ จำนวน 40 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การสัมภาษณ์ใช้แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์แบบ Face-to-Face Interview ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 15-30 นาทีต่อคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้ Independent Samples t-test และ One-Way ANOVA โดยเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) และรายงาน ขนาดอิทธิพล (Effect Size) เพื่อขยายผลการทดสอบทางสถิติ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยถอดความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดหมวดหมู่ประเด็นสำคัญ และตีความข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่ออธิบายและขยายความผลการวิจัยเชิงปริมาณในประเด็นที่ข้อมูลเชิงสถิติไม่สามารถอธิบายได้อย่างเพียงพอ อันนำไปสู่การสังเคราะห์ข้อค้นพบเชิงลึก ตามแนวทางของการวิจัยแบบผสมผสานชนิดอธิบายตามลำดับ (Explanatory Sequential Mixed Methods Design)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง (n = 450)

ตัวแปร	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	เพศหญิง	316	70.2
	เพศชาย	107	23.8
	เพศหลากหลาย	27	6.0
ชั้นปี	ชั้นปีที่ 1	164	36.4
	ชั้นปีที่ 2	155	34.4
	ชั้นปีที่ 3	95	21.1
	ชั้นปีที่ 4	36	8.1
กลุ่มคณะที่กำลังศึกษา	กลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	268	59.6
	กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี	74	16.4
	กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ	108	24.0

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ) (n = 450)

ตัวแปร	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภูมิลำเนา	เขตเทศบาล	171	38.0
	เขต อบต.	279	62.0
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	120	26.7
	10,001 - 20,000 บาท	154	34.2
	20,001 - 30,000 บาท	86	19.1
	30,001 - 40,000 บาท	43	9.6
	40,001 บาทขึ้นไป	47	10.4

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 316 คน (ร้อยละ 70.2) ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 จำนวน 164 คน (ร้อยละ 36.4) อยู่ในกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จำนวน 268 คน (ร้อยละ 59.6) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 279 คน (ร้อยละ 62.0) และมีรายได้ครอบครัวต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 154 คน (ร้อยละ 34.2)

1. การศึกษาระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยรายด้าน (n = 450)

รายด้าน	$\overline{X}$	S.D.	ผลลัพธ์
1. ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย	4.25	0.68	มากที่สุด
2. ด้านสิทธิและเสรีภาพ	4.38	0.71	มากที่สุด
3. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	4.41	0.68	มากที่สุด
รวมเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	**4.35**	**0.62**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ด้านสิทธิและเสรีภาพ และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.41, S.D. = 0.68) รองลงมาคือด้านสิทธิและเสรีภาพ ($\overline{X}$ = 4.38, S.D. = 0.71) และด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ($\overline{X}$ = 4.25, S.D. = 0.68)

2. การวิเคราะห์ความแตกต่างของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัย	ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย	ด้านสิทธิและเสรีภาพ	ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ภาพรวม
เพศ	F=.094	F=.859	F=2.181	F=.838
	p=.910	p=.424	p=.114	p=.433
	η^2=.000	η^2=.004	η^2=.010	η^2=.004

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

ปัจจัย	ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย	ด้านสิทธิและเสรีภาพ	ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ภาพรวม
ชั้นปี	F=.394	F=.635	F=.106	F=.430
	p=.758	p=.593	p=.957	p=.732
	η^2=.003	η^2=.004	η^2=.001	η^2=.003
กลุ่มคณะที่กำลังศึกษา	F=2.865	F=7.863	F=5.984	F=6.670
	p=.058	p=.001*	p=.003*	p=.001*
	η^2=.013	η^2=.034	η^2=.026	η^2=.029
ภูมิลำเนา	t=.135	t=-.479	t=-.196	t=-.236
	p=.893	p=.632	p=.845	p=.814
	η^2=.000	η^2=.001	η^2=.000	η^2=.000
รายได้ครอบครัวต่อเดือน	F=1.178	F=2.105	F=1.970	F=1.987
	p=.320	p=.079	p=.098	p=.096
	η^2=.010	η^2=.019	η^2=.017	η^2=.018

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ส่วนใหญ่ไม่พบความแตกต่างของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นปัจจัยด้านกลุ่มคณะที่กำลังศึกษา ซึ่งแตกต่างในด้านสิทธิและเสรีภาพ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง และภาพรวม ($p < .05$) โดยมีขนาดอิทธิพลระดับเล็ก (η^2 = .026–.034)

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จำแนกตามกลุ่มคณะที่กำลังศึกษา ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (LSD)

ด้าน	คู่ที่แตกต่างของกลุ่มคณะที่กำลังศึกษา	Mean Difference	Sig.
สิทธิและเสรีภาพ	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ – วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	.357	< .05
สิทธิและเสรีภาพ	วิทยาศาสตร์สุขภาพ - วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	.222	< .05
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ – วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	.304	< .05
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	วิทยาศาสตร์สุขภาพ - วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	.245	< .05
ภาพรวม	สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ – วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	.287	< .05
ภาพรวม	วิทยาศาสตร์สุขภาพ - วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	.189	< .05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า นักศึกษากลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์และกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยด้านสิทธิและเสรีภาพ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง และภาพรวม สูงกว่ากลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน (Mean Difference = .189–.357, $p < .05$) ขณะที่ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางสังคมการเมืองกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจำแนกตามการรับรู้ข่าวสารทางสังคมการเมือง

ปัจจัย	ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย	ด้านสิทธิและเสรีภาพ	ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ภาพรวม
ประเภทสื่อสังคมออนไลน์	F=1.445	F=3.616	F=3.765	F=3.290
	p=.204	p=.003*	p=.002*	p=.006*
	η^2=.016	η^2=.039	η^2=.041	η^2=.036
ความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ผ่านโทรศัพท์มือถือ	F=4.515	F=7.512	F=8.396	F=8.079
	p=.004*	p=.001*	p=.001*	p=.001*
	η^2=.029	η^2=.048	η^2=.053	η^2=.052
ความถี่ในการติดตามข่าวสารทางสังคมการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์	F=3.856	F=3.381	F=3.975	F=4.401
	p=.004*	p=.010*	p=.004*	p=.002*
	η^2=.034	η^2=.029	η^2=.034	η^2=.038
ความถี่ในการติดตามข่าวสารทางสังคมการเมืองผ่านสื่อโทรทัศน์ที่บ้าน	F=.831	F=3.416	F=4.622	F=2.956
	p=.506	p=.009*	p=.001*	p=.020*
	η^2=.007	η^2=.030	η^2=.040	η^2=.026
ความถี่ในการสนทนากับครอบครัวเกี่ยวกับข่าวสารทางสังคมการเมือง	F=1.776	F=1.129	F=1.200	F=1.572
	p=.170	p=.324	p=.302	p=.209
	η^2=.008	η^2=.005	η^2=.005	η^2=.007

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยด้านการเปิดรับข่าวสารทางสังคมการเมืองส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ยกเว้น ความถี่ในการสนทนากับครอบครัวเกี่ยวกับข่าวสารทางสังคมการเมือง โดยผลการวิเคราะห์มีขนาดอิทธิพลระดับเล็ก ($\eta^2 = .026–.053$)

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จำแนกตามประเภทสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (LSD)

ด้าน	คู่ที่แตกต่างของประเภทสื่อสังคมออนไลน์	Mean Difference	Sig.
สิทธิและเสรีภาพ	Instagram – Facebook	.247	< .05
สิทธิและเสรีภาพ	TikTok – Facebook	.411	< .05
สิทธิและเสรีภาพ	X – Facebook	.511	< .05
สิทธิและเสรีภาพ	YouTube – Facebook	.497	< .05
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	Instagram – Facebook	.237	< .05
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	TikTok – Facebook	.351	< .05
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	X – Facebook	.662	< .05
ภาพรวม	X – Facebook	.533	< .05

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะคู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกตามประเภทสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านสิทธิและเสรีภาพ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง และภาพรวม โดยผู้ใช้แพลตฟอร์ม X มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้ใช้ Facebook ในทุกด้านที่พบความแตกต่าง ขณะที่ผู้ใช้ Instagram และ TikTok มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้ใช้ Facebook ในบางด้าน

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จำแนกตามความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ผ่านโทรศัพท์มือถือ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (LSD)

ด้าน	คู่ที่แตกต่างของความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์	Mean Difference	Sig.
ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย	มากกว่า 6 ชั่วโมง – 1–3 ชั่วโมง	.313	< .05
สิทธิและเสรีภาพ	มากกว่า 6 ชั่วโมง – น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	.639	< .05
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	มากกว่า 6 ชั่วโมง – น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	.735	< .05
ภาพรวม	มากกว่า 6 ชั่วโมง – น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	.580	< .05

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะคู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกตามความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ผ่านโทรศัพท์มือถือ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์มากกว่า 6 ชั่วโมงต่อวัน มีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาที่ใช้เวลา 1–3 ชั่วโมงต่อวันและน้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวันในด้านที่พบความแตกต่าง

4. การวิเคราะห์คำอธิบายและความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาในเชิงลึก

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

4.1 ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย

ผลการสัมภาษณ์สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยนักศึกษาส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นต่อระบอบประชาธิปไตย และให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาประเทศผ่านกระบวนการประชาธิปไตย ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การพัฒนาประเทศต้องดำเนินไปพร้อมกัน และหากมีความเพิกเฉยแม้เพียงคนเดียวอาจก่อให้เกิดผลเสียได้” (ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ เพศหลากหลาย)

“การรัฐประหารไม่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย และอาจช่วยทำให้ปัญหาหรือสังคมสงบได้ และถ้าหากเกิดความรุนแรงก็ควรให้เป็นไปตามกฎหมายหรือมีการไกล่เกลี่ยกัน” (ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ เพศหญิง)

4.2 ด้านสิทธิและเสรีภาพ

ผลการสัมภาษณ์สะท้อนว่า นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ แต่ความเข้าใจยังคงอยู่ในระดับประสบการณ์ส่วนบุคคล มากกว่าการอธิบายบนพื้นฐานของหลักการประชาธิปไตยและกลไกทางการเมือง ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มองว่าประเด็นปัญหาชายแดนอาจเป็นเรื่องที่ประชาชนบางกลุ่มให้ความสำคัญแตกต่างกัน โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนอาจมองว่าเป็นเรื่องที่ค่อนข้างไกลตัว ขณะที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนอาจได้รับผลกระทบโดยตรงและมีความสนใจในการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าวมากกว่า” (ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ เพศชาย)

“การกลั่นแกล้ง (Bully) เป็นการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การปลูกฝังวัฒนธรรมที่เคารพสิทธิของผู้อื่นตั้งแต่ในสถานศึกษา จึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย” (ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ เพศหลากหลาย)

4.3 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการสัมภาษณ์สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า นักศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงที่สุด แต่การมีส่วนร่วมส่วนใหญ่ยังจำกัดอยู่ในมิติของการรับรู้และการแสดงความคิดเห็นมากกว่าการมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติในกระบวนการสาธารณะ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนสามารถช่วยส่งเสริมความเข้าใจและสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยในสังคม” (ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ เพศหญิง)

“การจัดการเลือกตั้งภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจหลักการประชาธิปไตยตั้งแต่วัยเรียน และเป็นการปลูกฝังค่านิยมการมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่ระดับการศึกษา” (ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ เพศชาย)

การบูรณาการผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสอดคล้องกันว่า นักศึกษามีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางสังคมการเมืองมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่าปัจจัยส่วนบุคคล นอกจากนี้ การบูรณาการผลการวิจัยทั้งสองส่วนทำให้ค้นพบว่า แม้นักศึกษาจะยอมรับคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยในระดับมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไก และโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตยยังไม่พัฒนาในระดับเดียวกัน จึงเกิดช่องว่างระหว่างการยอมรับกับความเข้าใจเชิงโครงสร้างในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Acceptance–Structural Understanding Gap) ซึ่งสะท้อนว่าการยอมรับคุณค่าประชาธิปไตยสามารถเกิดขึ้นได้ก่อนการพัฒนาความรู้และความเข้าใจเชิงโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตย

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมามีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง รองลงมา ได้แก่ ด้านสิทธิและเสรีภาพ และด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย สะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับคุณค่าและหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะกลไกสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของ Almond & Verba (1972) ที่เสนอว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งเกิดจากการที่ประชาชนมีทั้งความรู้ ความเชื่อมั่น การยอมรับคุณค่าของประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิฑูรย์ วีรศิลป์ (2568) ที่พบว่า นักศึกษามีการรับรู้ข่าวสารทางสังคมการเมืองในระดับสูงและมีทัศนคติที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตย แม้ว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองบางด้านยังไม่สูงเท่ากับระดับการยอมรับคุณค่าประชาธิปไตยก็ตาม

อย่างไรก็ตาม แม้นักศึกษาจะมีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ผลการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาบางส่วนยังอธิบายประชาธิปไตยผ่านมิติของสิทธิเสรีภาพ และการเลือกตั้ง มากกว่าการอธิบายหลักการเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย ความชอบธรรมของอำนาจ

และการตรวจสอบถ่วงดุล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการยอมรับคุณค่าของประชาธิปไตยอาจพัฒนาได้เร็วกว่าความเข้าใจเชิงโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตย

2. การวิเคราะห์ความแตกต่างของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลส่วนใหญ่ ได้แก่ เพศ ชั้นปี ภูมิลำเนา และรายได้ของครอบครัว ไม่พบความแตกต่างของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นคณะที่กำลังศึกษา ซึ่งพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์เพียงอย่างเดียวอาจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญเพียงพอที่จะกำหนดวัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษา แต่บริบทการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมทางวิชาการของแต่ละคณะอาจมีบทบาทต่อการหล่อหลอมทัศนคติและการรับรู้ทางการเมืองแตกต่างกัน

ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Almond & Verba (1972) ที่อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเกิดจากกระบวนการเรียนรู้และการกล่อมเกลาทางการเมืองผ่านสถาบันต่าง ๆ มากกว่าการกำหนดโดยลักษณะส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ ยังสะท้อนว่าการจัดการเรียนการสอนหรือบริบททางวิชาการของแต่ละคณะอาจส่งผลต่อโอกาสในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง จึงทำให้ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแตกต่างกันระหว่างกลุ่มนักศึกษา

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารทางสังคมการเมืองกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยผลการวิจัยพบว่า ประเภทสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ ความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ความถี่ในการติดตามข่าวสารทางสังคมการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และความถี่ในการติดตามข่าวสารผ่านโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญต่อการหล่อหลอมการรับรู้ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษา เนื่องจากเปิดโอกาสให้เข้าถึงข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้ประเด็นทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ Chantakiri (2024), Jitsaeng (2023) และ Lorenz-Spreen et al. (2023) ที่พบว่า การติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ ความสนใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Hammonds (2023) ที่ชี้ว่าสื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่ที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังพบว่า ความถี่ในการสนทนาทางการเมืองภายในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดการกล่อมเกลาทางการเมืองแบบดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญกับครอบครัวในฐานะสถาบันหลักของการเรียนรู้ทางการเมือง ข้อค้นพบดังกล่าวอาจสะท้อนว่า นักศึกษาในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะคนรุ่น Generation Z มีแนวโน้มเรียนรู้และติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากกว่าการถ่ายทอดจากครอบครัว อย่างไรก็ตาม ดังที่ Lorenz-Spreen et al. (2023) ชี้ให้เห็น การเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์อาจนำไปสู่การได้รับข้อมูลที่บิดเบือนหรือเกิดความแตกแยกทางความคิดเห็นได้ หากผู้ใช้ขาดทักษะในการรู้เท่าทันสื่อและการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล

4. การวิเคราะห์คำอธิบายและความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาในเชิงลึก ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า แม้นักศึกษาส่วนใหญ่จะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่การอธิบายความหมายของประชาธิปไตยยังมุ่งเน้นประเด็นด้านสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และการเลือกตั้ง มากกว่าการอธิบายหลักการเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย ความชอบธรรมของอำนาจ และการตรวจสอบถ่วงดุล สะท้อนให้เห็นว่า

นักศึกษาส่วนหนึ่งยอมรับคุณค่าของประชาธิปไตย แต่ยังมีความเข้าใจเชิงโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตยไม่ครบถ้วน

ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Almond & Verba (1972) กล่าวว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งควรประกอบด้วยทั้งการยอมรับคุณค่าประชาธิปไตย ความรู้ทางการเมือง และความสามารถในการใช้เหตุผลเพื่อประเมินการใช้อำนาจทางการเมือง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ Firmansyah et al. (2023) ที่อธิบายว่า ปรากฏการณ์ Echo Chamber และ Filter Bubble บนสื่อสังคมออนไลน์ อาจทำให้ผู้ใช้เปิดรับข้อมูลที่สอดคล้องกับความเชื่อของตนเองเป็นหลัก ส่งผลให้เกิดการยอมรับข้อมูลหรือค่านิยมมากกว่าการทำความเข้าใจเชิงโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตย

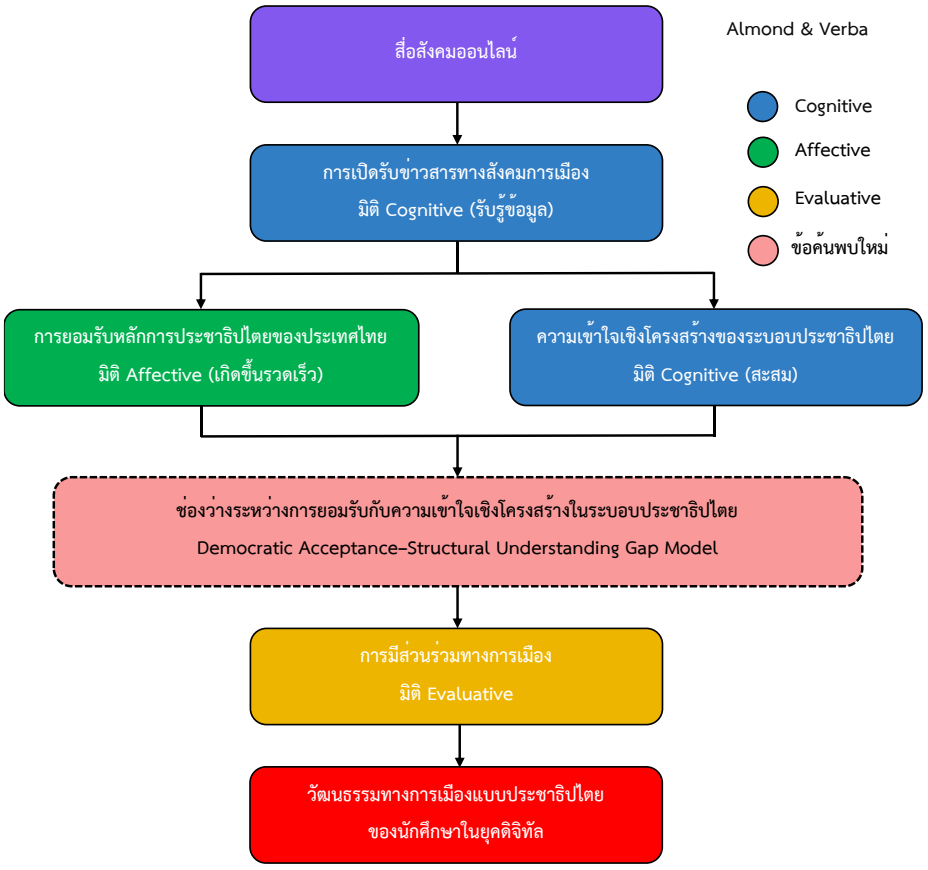
ดังนั้น ผลการศึกษาครั้งนี้นำไปสู่ข้อค้นพบเชิงแนวคิดเรื่อง ช่องว่างระหว่างการยอมรับกับความเข้าใจเชิงโครงสร้างในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Acceptance–Structural Understanding Gap) ซึ่งสะท้อนว่า การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ไม่ควรมุ่งเน้นเพียงการสร้างการยอมรับคุณค่าของประชาธิปไตยหรือการเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเท่านั้น แต่ควรส่งเสริมความเข้าใจเชิงโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตย การคิดเชิงวิพากษ์ และทักษะการรู้เท่าทันสื่อควบคู่กัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของปวรนันท์ ธัมมัญญุตานันท์ (2568)

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยนำไปสู่การสังเคราะห์ข้อค้นพบเชิงแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาในยุคดิจิทัล โดยต่อยอดกรอบแนวคิดวัฒนธรรมทางการเมือง (Civic Culture) ของ Almond & Verba (1972) ผลการศึกษาพบว่า แม้การรับรู้ข่าวสารทางสังคมการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์จะส่งเสริมการยอมรับคุณค่าและหลักการประชาธิปไตยได้อย่างรวดเร็ว แต่การพัฒนาความเข้าใจเชิงโครงสร้างทางการเมืองไม่ได้เกิดขึ้นในอัตราเดียวกัน สะท้อนว่า มิติด้านความรู้สึกและทัศนคติ (Affective) และมิติด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) อาจพัฒนาไม่พร้อมกันในบริบทของสังคมดิจิทัล

ข้อค้นพบดังกล่าวแตกต่างจากการศึกษาที่มักใช้ระดับการยอมรับคุณค่าประชาธิปไตยเป็นตัวชี้วัดวัฒนธรรมทางการเมืองโดยรวม โดยงานวิจัยนี้เสนอว่า การยอมรับคุณค่าประชาธิปไตยเพียงอย่างเดียว อาจไม่สะท้อนความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ กลไก และโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตยอย่างเพียงพอ จึงอาจนำไปสู่การประเมินวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่ครอบคลุม

จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยเสนอกรอบแนวคิด ช่องว่างระหว่างการยอมรับกับความเข้าใจเชิงโครงสร้างในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Acceptance–Structural Understanding Gap) เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่การยอมรับคุณค่าประชาธิปไตยสามารถพัฒนาได้รวดเร็วกว่าความเข้าใจเชิงโครงสร้างทางการเมือง ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นที่สามารถนำไปทดสอบและพัฒนาต่อยอดในบริบทอื่นได้

ภาพที่ 1 ช่องว่างระหว่างการยอมรับกับความเข้าใจเชิงโครงสร้างในระบอบประชาธิปไตย

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พบว่า นักศึกษามีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ด้านสิทธิและเสรีภาพ และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลส่วนใหญ่ ได้แก่ เพศ ชั้นปี ภูมิลำเนา และรายได้ของครอบครัว ไม่พบความแตกต่างของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นกลุ่มคณะที่กำลังศึกษา ขณะที่ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางสังคมการเมือง โดยเฉพาะการใช้สื่อสังคมออนไลน์และการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนบทบาทสำคัญของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการสร้างค่านิยมและทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษา

นอกจากนี้ ผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า แม้นักศึกษาส่วนใหญ่จะยอมรับหลักการประชาธิปไตยในระดับมากที่สุด แต่ยังมีข้อจำกัดในการอธิบายความเข้าใจเชิงโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตย จึงนำไปสู่ข้อค้นพบเชิงแนวคิดเรื่อง ช่องว่างระหว่างการยอมรับกับความเข้าใจเชิงโครงสร้างในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Acceptance–Structural Understanding Gap) ซึ่งสะท้อนการยอมรับคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยเพียงอย่างเดียวอาจยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาพลเมืองประชาธิปไตยที่สามารถใช้เหตุผลวิเคราะห์ และมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีคุณภาพ

ดังนั้น การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรมุ่งพัฒนาทั้งด้านค่านิยมประชาธิปไตยและความเข้าใจเชิงโครงสร้างทางการเมืองควบคู่กัน โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และการใช้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เพื่อยกระดับคุณภาพความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

มหาวิทยาลัยควรพัฒนารายวิชาศึกษาทั่วไปหรือรายวิชาเลือกด้าน พลเมืองประชาธิปไตยและการรู้เท่าทันการเมือง (Democratic Citizenship and Political Literacy) สำหรับนักศึกษาทุกคณะ โดยบูรณาการการเรียนรู้ใน 3 มิติ ได้แก่ 1. การเสริมสร้างคุณค่าประชาธิปไตย เช่น สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และความรับผิดชอบของพลเมือง 2. การพัฒนาความเข้าใจเชิงโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตย ครอบคลุมรัฐธรรมนูญ ระบบการเมือง การแบ่งแยกอำนาจ และกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุล และ 3. การฝึกปฏิบัติผ่านกิจกรรม เช่น การจำลองรัฐสภา การอภิปรายเชิงนโยบาย การวิเคราะห์กรณีศึกษาทางการเมือง และการตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าวสาร นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักศึกษาต่างคณะและเรียนรู้จากสถานการณ์จำลองบทบาท โดยเฉพาะในคณะที่ผลการวิจัยพบว่ามีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับน้อย เพื่อพัฒนาความเข้าใจเชิงโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตยและลดความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษา เพื่อพัฒนานักศึกษาให้ก้าวจากการยอมรับในเชิงคุณค่าของประชาธิปไตยไปสู่การเข้าใจกลไกของระบอบประชาธิปไตย และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบเรื่อง Democratic Acceptance–Structural Understanding Gap ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในกลุ่มนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีความหลากหลายทั้งด้านประเภทและภูมิภาค เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของบริบททางสังคม การศึกษา และสิ่งแวดล้อมทางการเมือง อันจะช่วยเพิ่มความสามารถในการอธิบายและอ้างอิงผลการวิจัยในวงกว้างมากยิ่งขึ้น เพื่อทดสอบว่าช่องว่างที่พบในงานวิจัยนี้ปรากฏในบริบทมหาวิทยาลัยภูมิภาคอื่นด้วยหรือไม่

2. ควรศึกษาบทบาทของแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์แต่ละประเภทที่มีต่อการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยเปรียบเทียบทั้งรูปแบบการเปิดรับข่าวสาร ลักษณะเนื้อหา และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่ออธิบายบทบาทของแพลตฟอร์มแต่ละประเภทต่อการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ควรตรวจสอบและทดสอบความสอดคล้องของกรอบแนวคิด Democratic Acceptance–Structural Understanding Gap ในกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายกว่านี้ เช่น นักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร นักศึกษาระดับอาชีวศึกษา และเยาวชนนอกระบบการศึกษา เพื่อทดสอบความเหมาะสมของกรอบแนวคิดในการอธิบายปรากฏการณ์วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในบริบทที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กษิดิ์เดช มีเย็น. (2559). อิทธิพลของวัฒนธรรมทางการเมืองกับการรับรองสิทธิเสรีภาพในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 4–ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475) (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชูเกียรติ ผลาผล และคณะ. (2562). การกล่อมเกลาทางการเมืองที่นำไปสู่แบบแผนวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 19(4), 47–58.

ปวรนันท์ ธัมมัญญุตานันท์. (2568). ความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ในยุคข้อมูลข่าวสารท่วมท้น. วารสารสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยชินวัตร, 2(2), 50–67.

ภูวน อุ่นจันทร์. (2548). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิต นักศึกษา: ศึกษาเปรียบเทียบนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิฑูรย์ วีรศิลป์. (2568). พฤติกรรมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในยุคดิจิทัลผ่านสื่อสังคมออนไลน์. วารสารการจัดการองค์กรและพัฒนาสังคม, 5(1), 187–194.

วีระศักดิ์ จินารัตน์. (2567). ผลกระทบของการใช้สื่อสังคมที่มีผลต่อความรอบรู้ทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มคนเจเนอเรชัน Y และ Z ในประเทศไทย. วารสารศิลปะการจัดการ, 8(2), 547–563.

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2568). ข้อมูลจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2568. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2569 จาก https://apro.nrru.ac.th/.

สุเทวี คงคูณ. (2560). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษา วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พ.ศ. 2560 (รายงานผลการวิจัย). ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

อวัสดา ตรีรยาภิวัฒน์. (ม.ป.ป.). The Movements: Korat Movement กับการถอดชุดวาทกรรม ‘โง่ จน เจ็บ’ ที่รัฐครอบให้กับคนภาคอีสาน. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2569 จาก https://commonmuze.com/node/483.

Almond, G. A. & Verba, S. (1972). The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Asia Centre. (2024). Do Thais enjoy social media just for fun? Evolving social media trends and Thai digital citizenship. Retrieved June 26, 2026, from https://asiacentre.org/do-thais-enjoy-social-media-just-for-fun-evolving-social-media-trends-and-thai-digital-citizenship/.

Chantakiri, S. (2024). The role of social media in political engagement among Thai youth. Asian Journal of Humanities and Social Innovation, 1(4), 39–50.

Cleofas, J. V. & Labayo, C. C. (2024). Youth netizens as global citizens: Digital citizenship and global competence among undergraduate students. Frontiers in Communication, 9, Article 1398001.

Firmansyah, Y. et al. (2023). Opportunities and challenges towards the 2024 election: The “echo chamber” phenomenon and the influence of social media on the levels of political literacy of beginner and millennial voter. International Conference on Community Development (ICCD), 5(1), 243–249.

Hammonds, W. (2023). Culture and democracy, the evidence: How citizens’ participation in cultural activities enhances civic engagement, democracy and social cohesion: Lessons from international research. Retrieved January 25, 2026, from https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/07370fba-110d-11ee-b12e-01aa75ed71a1/language-en.

Jitsaeng, K. (2023). The use of social media among Thai youths for political communication. Journal of Contemporary Social Sciences and Humanities, 10(1), 1–10.

Kulachai, W. et al. (2024). Beyond the ballot: Factors shaping political participation among university students in Bangkok. Journal of Infrastructure Policy and Development, 8(13), Article 8501.

Lertchoosakul, K. (2021). The white ribbon movement: High school students in the 2020 Thai youth protests. Critical Asian Studies, 53(2), 206–218.

Lorenz-Spreen, P. et al. (2023). A systematic review of worldwide causal and correlational evidence on digital media and democracy. Nature Human Behaviour, 7(1), 74–101.

Taneerat, W. & Dongnadeng, H. A. (2024). Digital political trends and behaviors among Generation Z in Thailand. Southeast Asian Studies, 13(3), 521–545.

Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis (3rd ed.). New York: Harper and Row.